

Miljøverndepartementet,
Postboks 8013 Dep.,
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.: 02/466/BB/51

2401 Elverum 28. juni 2002

«Fortid former framtid - utfordringer i en ny kulturminnepolitikk» - kommentarer til NOU 2002:1

Norsk Skogbruksmuseum ble etablert i 1954 med ambisjon om å være et landsdekkende museum for skogbruk, jakt og innlandsfiske. De siste 5-6 årene har museet, etter avtale med Norsk Teknisk Museum, også påtatt seg ansvar for dokumentasjon og formidling av en skogbaserte industriens historie. Norsk Skogbruksmuseum ligger i Elverum i Hedmark fylke. Museet har hele tida vært organisert som en stiftelse. Stifterne er i hovedsak nasjonale organisasjoner med arbeidsfelt innenfor skogbruk, jakt, ferskvannsfiske, friluftsliv og naturvern. Museet har bortimot 30 stillinger, og med cirka 120 000 gjester årlig er vi det nest mest besøkte norske museet utenfor hovedstaden.

Vi som arbeider med museumsfaglige saker ved Norsk Skogbruksmuseum har lest NOU-dokumentet «Fortid former framtid» med stor interesse. Som museumsfolk arbeider vi stadig med kulturminner. Noen av dem finnes i museenes egne samlinger, og er derfor underkastet et direkte forvaltningsansvar fra vår side. Stundom kalles vi også ut for å besiktige og uttale oss om kulturminner som befinner seg utenfor museene, enten av eiere eller forvaltningsorganer som ønsker råd med hensyn til kulturminnernes videre behandling. Dette er ofte vanskelige saker, der faglige vurderinger må avveies mot andre praktiske, økonomiske og politiske hensyn. Vi håper at NOU-publikasjonen «Fortid former framtid» som kan bidra til økt bevissthet og refleksjon omkring slike saker.

Verdigrinnlag og hovedlinjer

Vi registrerer at «Kulturminneutvalget» som har arbeidet med NOU-publikasjonen har hatt 16 medlemmer, samt en viss sekretariatsbistand. To av utvalgsmedlemmene har ikke funnet å kunne stille seg bak den teksten som utvalgets flertall har diskutert seg fram til. Våre kommentarer vil vi først og fremst forholde oss til flertallets tekst, men vi vil avslutningsvis også komme med noen ytringer knyttet til mindretallets særmerknad.

Kulturminneutvalget har, gledelig nok, hatt som utgangspunkt at kulturminnene har en betydelig verdi for dagens samfunn, og i innledningskapitlet skisseres både arten og omfanget av disse verdiene. Samtidig vises det til de ulike verdikonfliktene som har preget kulturminnefeltet, og som for så vidt også preger Kulturminneutvalgets delte innstilling.

Utvalget er opptatt av at kunnskaps- og dokumentasjonsgrunnlaget innenfor kulturminnevernet bør videreutvikles. Her er det åpenbart en utfordring som også vi museumsfolk stadig møter. Som nasjonalt museum for et knippe temaer får vi stundom spørsmål fra lokale forvaltningsorganer som arbeider med et spesielt anlegg om hvor mange tilsvarende anlegg som finnes, og i hvilken grad disse er vernet. Ettersom det knapt eksisterer oppdaterte registre, må vi som regel nøye oss med å svare ut fra det vi har i hodet, av og til supplert med eldre arkivopplysninger. Det foreligger absolutt et behov for oppdatering og tilgjengeliggjøring av det materialet som faktisk finnes. Vi er også enige med Kulturminneutvalgets flertall i at det ville vært et poeng at man i offentlig forvaltning av kulturminnene gjorde det til en standard at forvaltningen spesifiserte hva det er ved et kulturminne eller kulturmiljø som er interessant, og følgelig også hvilke hensyn som bør tas ved videre bruk, vedlikehold og pleie av de enkelte lokalitetene. Dette vil sannsynligvis kunne bidra til en forutsigbarhet som er greiere å forholde seg til for eiere og brukere av kulturminner enn dagens forholdsvis uspesifiserte frednings- eller bevaringsbestemmelser.

Utvalgets flertall er opptatt av at kulturminnevernet må omfatte både det allmenne og det spesielle, og at det må sikres et bredt utvalg av kulturminner og kulturmiljøer (jfr. bl. a. s. 34, 1. spalte). Dette er i og for seg ikke noe nytt, det er snarere en videreføring av en kulturminnepolitikk som vokste fram omkring 1970, i en slags opposisjon til en eldre, monumentorientert praksis i kulturminnevernet. Argumentasjonen var at alle sosiale grupper hadde krav på å få bevart kulturminner som var representative i betydningen typiske og vanlige i vedkommende kulturmiljø. Siden 1970-tallet har det også vært lagt større vekt på bevaring av kulturminner i en miljømessig sammenheng, altså på måter der de enkelte kulturminnene så langt det er mulig inngår i autentiske kontekster. Faglig sett er vi ikke i tvil om at dette er gode prinsipper. Vi tror også at en praksis der sosial mangesidighet og bevissthet om sammenhenger mellom kulturminner og omkringliggende landskapselementer blir prioritert, vil være en forutsetning for at kulturminnevernet kan oppnå bred folkelig aksept og interesse. Et annet viktig virkemiddel i så måte er de formidlingsmessige intensjonene Kulturminneutvalgets flertall argumenterer for.

Vi registrerer at Kulturminneutvalget er opptatt av de mange konfliktene som har oppstått, spesielt mellom eiere og brukere av kulturminner på den ene sida og de offentlige forvaltningsinstansene på den andre. Her argumenteres det for harmonisering av forholdet mellom intensjonene bak vernet og interessene til eiere og brukere. Vi ser at dette i mange tilfeller kan være vanskelig, spesielt fordi vern ofte blir vurdert først idet eiere eller utbyggere har lagt penger og prestisje i prosjekter som berører eller ødelegger kulturminnene. Likevel har vi tro på at en ved en større «konfliktdempende bevissthet» fra det offentlige forvaltningsapparatets side skal kunne unngå eller nedtone en del stridigheter som verken eiere, utbyggere, den offentlige forvaltningen eller kulturminnene har vært tjent med.

Kulturminneutvalget peker også på at økonomien innenfor kulturminnevernet ikke står i et rimelig forhold til de oppgavene vi har på dette området. Dette gir seg utslag i at forvaltningsapparatet er underbemannet og arbeider tungt og langsomt. Et annet åpenbart problem ligger i finansieringen av bevaringsprosjektene. Verken lange

saksbehandlingstider eller manglende økonomisk bistand virker særlig stimulerende på eierne som forventes å skulle følge opp forvaltningsorganenes råd og vedtak.

Alt i alt synes vi at Kulturminneutvalgets flertall har sett det vi oppfatter som grunnleggende utfordringer for kulturminnevernet. Følgelig kan vi også slutte oss til de strategiene som skisseres i NOU 2002:1, avsnitt 3.4.

Aktørene

Kulturminneutvalgets innstilling har hele ni kapitler som er samlet under overskriften «Forslag til tiltak». Mange av kapitlene handler om de ulike aktørene i kulturminnearbeidet, både de som hittil har vist engasjement, og de som en i framtida håper å kunne engasjere mer på dette arbeidsfeltet. Det finnes også kapitler som drøfter juridiske, økonomiske og organisatoriske tiltak. Også fagfeltets kunnskapsgrunnlag og det internasjonale engasjementet presenteres, før utvalgets flertall oppsummerer det de mener vil bli konsekvensene av tiltakene.

De fleste kulturminner har en eller flere eiere. «Eierne forvalter og tar vare på sine kulturminner og kulturmiljøer fordi de betyr noe for dem, eller fordi de har en bestemt funksjon», skriver Kulturminneutvalgets flertall (s. 54, 1. spalte). Våre erfaringer tyder på at dette er riktig. Mange av de eierne som ber oss museumsfolk komme på befarings til sine kulturminner er stolte over å vise dem fram, og de søker ofte kunnskap om den typen kulturminner de eier og råd om hvordan de skal behandles. I mange tilfeller er interessen og engasjementet så stort at eierne faktisk påtar seg strevet og kostnadene med et antikvarisk orientert vedlikehold. Men det private engasjementet har naturligvis sine grenser. For å stimulere til bevaring av kulturminner og kulturmiljøer som det er svært kostnadskrevende og vedlikeholde, og som kanskje også har begrenset brukspotensial, er det ønskelig med stimulans fra det offentlige kulturminnevernets side. Denne stimulansen bør, som Kulturminneutvalgets flertall påpeker, både omfatte faglig veiledning og økonomisk støtte. Vi ser det ikke som noen offentlig oppgave å holde eiere av bevaringsverdig bebyggelse med gratis hus, men vi anser det for en viktig stimulans å tilføre midler som kompenserer for en del av de ekstraavgiftene det innebærer å utføre vedlikeholdet etter antikvariske prinsipper med det dette innebærer av spesielle krav til håndverks- og materialkvalitet. Slike tiltak er spesielt viktige i tilfeller der eiere pålegges vern i form av et fredningsvedtak. Men ettersom fredningsvedtak vanligvis bare fattes for det Riksantikvaren og fylkeskommunenes fagfolk anser for å være «monumenter» av «nasjonal betydning», er det viktig at det også finnes økonomiske og faglige stimulerings tiltak som er rettet mot det stedstypiske og mot kulturminnekategorier som i dag har begrenset kommersielt potensial. Vi er for øvrig enige med Kulturminneutvalget i at det er viktig at alle vedtak og bevilgninger følges opp av offentlige forvaltningsorganer, både for å gi eiere og håndverkere faglig veiledning og for å sikre at tilførte ressurser brukes etter intensjonene. Det bør naturligvis også etableres rutiner for å informere nye eiere om klausuler knyttet til kulturminnestatus i forbindelse med overdragelser av eiendommer. Vi slutter oss til Kulturminneutvalget når det mot slutten av kapittel 5 brukes relativt mye plass på å understreke at det påligger staten og andre offentlige instanser et spesielt ansvar for å forvalte eiendommer med kulturminner på en forbilledlig måte.

Vi er enige med Kulturminneutvalgets flertall i at den plikten som påligger eiere og tiltakshavere til å finansiere arkeologiske registreringer og eventuelt utgravinger kan være urimelig tung for mange. Derfor er vi enige i at det ville vært rimelig om staten dekte en større del av disse kostnadene. Fra et museum som hovedsakelig arbeider med etterreformatoriske forhold føler vi for øvrig behov for å markere en viss utilfredshet med at det i utbyggingssaker stilles svært strenge krav til kartlegging av førreformatoriske kulturminner (arkeologi), mens det gjennomgående investeres svært lite fagkompetanse i vurdering av kulturminner fra de siste 500 årene av vår historie.

Kapitlet om «Kulturminner og kulturmiljøer som fellesskapsverdier i et lokalsamfunn» kommer som en naturlig oppfølging av Kulturminneutvalgets prinsipielle holdning om at det er viktig å bevare «kulturminner og kulturmiljøer som viser et historisk, kulturelt og materielt mangfold» (s. 33, 2. spalte). Utvalgets flertall viser til at kulturminnene har stor betydning både for lokalbefolkningens bevissthet om sine kulturelle røtter og for den antatt stadig økende skare av «kulturister» som søker kulturhistoriske opplevelser på sine reiser. Samtidig er utvalget kjent med at det har oppstått konflikter om bevaringssaker, både innad i lokalsamfunn og mellom lokalsamfunn og storsamfunnets «kulturminnebyråkrati». For å unngå slike vanskelige konflikter anbefaler utvalgets flertall at det legges opp til utrednings- og beslutningsprosesser som inkluderer lokale aktører på en måte som oppleves som meningsfull og konstruktiv. Det framholdes også at det er viktig å bevisstgjøre folk i lokalsamfunnene om stedenes historie og kulturelle miljøkvaliteter gjennom ulike typer arrangementer. Sjøl om dette neppe vil eliminere alle lokale kulturminnerelaterte konflikter, har vi tro på at slike strategier vil ha positiv virkning for det lokale kulturminnevernet.

Svært mye av det arbeidet som utføres på kulturminnesektoren utføres av frivillige aktører, dels av eiere og engasjerte enkeltpersoner, dels av organiserte grupper av slike entusiaster. Gruppenes størrelse og arbeidsmåter varierer, fra den store, landsomfattende Fortidsminneforeningen til mindre aksjons- eller venneforeningsgrupper som virker mer lokalt, ofte med ett konkret kulturminne som arbeidsobjekt. Organisasjonene har etter vår mening utrettet mye positivt på kulturminnefeltet. Størst suksess har de nok hatt når de har greid å formidle kunnskap om kulturminnenes betydning og øve påtrykk overfor de rette instanser i lokalsamfunnet, og når de har hatt det Kulturminneutvalget kaller for «god rolleforståelse og stor bevissthet om egne mål og strategier i forhold til myndighetene» (NOU 2002:1, side 74). Vi tror, som Kulturminneutvalget, at det er viktig for et underbemannet offentlig kulturminnevern å ha god kontakt med de frivillige organisasjonene. Samtidig er det grenser for hvor mye man kan vente og kreve fra slike organisasjoner. Det dreier seg tross alt om frivillig arbeid fra mennesker som nok søker til denne typen organisasjoner ut fra et felles engasjement for kulturhistorie og kulturminner, men som ikke kan eller bør avkreves samme formelle kompetanse som den profesjonelle delen av kulturminnevernet. Hovedadministrasjonen i Fortidsminneforeningen er profesjonell og har en betydelig kompetanse. Styrer og utvalg i de regionale avdelingen velges blant medlemmene og vil imidlertid ha vekslende kompetanse og engasjement. Det samme gjelder andre lokale kulturvernorganisasjoner. Slike grupper har imidlertid vist en fin evne til å fange opp viktige lokale kulturminnesaker,

som der sentrale «kulturminnebyråkratiet» ellers ville oversett. Derfor er det viktig at organisasjonene gis rimelig gode driftsvilkår.

Som museumsansatte finner vi det naturligvis interessant at Kulturminneutvalget også har sett på museenes rolle i kulturminnevernet. Det fleste museene forvalter kulturminner, og vi må vel bekjenne at de undersøkelsene Kulturminneutvalget viser til, og som tyder på at vedlikeholdet av mange museale kulturminner er sviktende, antakelig gir et realistisk bilde av forholdene. Mange museer har tunge vedlikeholdsløft foran seg, oppgaver det vil være vanskelig å finne midler til på eksisterende museumsbudsjetter, og som det også har vist seg vanskelig å skaffe eksterne midler til. Uten at det finnes løsninger på slike problemer vil museene vanskelig kunne fungere som troverdige «formidlere av kulturminnekunnskap, både i samarbeid med forvaltningen og med andre aktører på kulturminnefeltet», slik Kulturminneutvalget anbefaler på side 83 (1. spalte). Vi er enige i det som skrives i 2. spalte på samme side, nemlig at «Museene og den offentlige kulturminneforvaltningen har også felles behov når det gjelder tilgang til kompetanse og tjenester innenfor hånverk, handlingsoverført kunnskap og konservering. Mange museer har bygd opp en høy kompetanse på mange av de tjenestene som etterspørres, men kapasiteten er i dag så liten at de i dag bare unntaksvis kan påta seg oppgaver utenfor egen institusjon». Til det siste er det vel også grunn til å replisere at en stor del av museene dessverre også mangler kompetanse på dette området, og at mange oppgaver derfor har vært løst av håndverkere med manglende antikvarisk kompetanse. Vi registrerer for øvrig at den faglige kompetansen en del av museene tross alt har i mange fylker brukes som saksutredere av kommuner og kulturvernmyndighetene i fylkene. Dyktige kolleger har her gitt mange gode bidrag til kulturminnearbeidet, og vi har særlig inntrykk av at dette gjelder fagpersoner som sitter i distriktskonservatorstillinger med utkantkommuner som arbeidsområde. Disse stillingene synes i dag truet av Kulturdepartementets press i retning av store, konsoliderte driftsenheter. Vi er redde for at den politikken som er skissert i den såkalte ABM-meldinga, og som nå påtvinges museumsstrukturen med forholdsvis hard hånd, vil bli skadelig både for det faglige nærværet i slike lokalsamfunnene og for det lokale engasjementet mer generelt.

Den nåværende organiseringa av det offentlige kulturminnevernet har nå fungert siden 1990. Ordningen hadde, i motsetning til Kulturdepartementets museumspolitikk, en desentraliserende ambisjon. Mange oppgaver ble flyttet fra Riksantikvaren til fylkeskommunenes kulturavdelinger, og det ble også stilt betydelige forventninger til at kommunene skulle bruke de virkemidlene Plan- og bygningsloven gir til å regulere kulturminner og kulturmiljøer til «spesialområder for bevaring».

Erfaringene med dette har vært blandete. Fylkeskommunene har kanskje ikke greid å rekruttere antikvarer med fullt så stor faglig kompetanse som den Riksantikvarens stab hadde, men omorganiseringa har i hvert fall ført til at det nå finnes kompetanse og forvaltningsansvar nærmere kulturminnene, eierne og brukerne enn tidligere. Vi har imidlertid inntrykk av at antikvarene i flere fylkeskommuner har for stort arbeidspress, noe som gir seg utslag i lange saksbehandlingstider og i at enkelte utredninger får et spinkelt faglig fundament. Dette kan naturligvis avhjelpes ved flere stillingshjemler og ved rekruttering av kompetanse fra et større kulturminneorientert fagspekter enn det som til nå har dominert.

Kulturminneutvalget stiller seg positivt til videre desentralisering av kulturminnearbeidet ved at en del ansvar og oppgaver overføres til kommunene. Hvilket ansvar og hvilke oppgaver dette eventuelt kan dreie seg om framgår ikke av NOU 2002:1. Dette er et forslag vi er svært skeptiske til. Vi er kjent med at det skal finnes rike kraft- og oljekommuner som har kompetente kulturvernkonsulenter, og vi har erfart at det finnes enkelte kulturhistorisk interesserte medarbeidere kommunale kulturetater og tekniske etater. Generelt sett har vi imidlertid inntrykk av at den kommunale kompetansen i kulturvernsaker er meget mangelfull. Med dagens kommunale fattigdom har vi heller ingen illusjoner om at tilsetting av medarbeidere med slik kompetanse vil bli prioritert i konkurranse med nedleggingstruete skoler og skrikende mangel på sjukehjems plasser. Dersom norske kommuner på bred basis skal tildeles slike oppgaver, og forventes å løse dem på en god måte, må de pålegges samarbeid med fagmiljøene ved lokalmuseene og i fylkeskommunenes fagetater på området. Og museene og fylkeskommunene kan neppe bistå i nevneverdig grad, uten at disse institusjonene styrkes med mer kompetanse (stillinger) som er orientert mot slike oppgaver.

Juridiske og økonomiske tiltak

Juridisk sett reguleres kulturminnearbeidet i dag hovedsakelig av Kulturminneloven fra 1978 og av Plan- og bygningsloven. Kulturminneutvalget har vurdert om det vil være gunstig å oppheve Kulturminneloven og i stedet innarbeide bestemmelser derfra i en revidert Plan- og bygningslov, kanskje også i en utvidet Miljølov. Ved å innarbeide Kulturminnelovens bestemmelser i Plan- og bygningsloven kan en teoretisk tenke seg at det er mulig å oppnå mer helhetlig vurdering av kulturminnesakene. Utvalget har likevel konkludert med at det begge lovene har sin berettigelse, og at Kulturminneloven er en viktig markering av «at det er et nasjonalt ansvar å ta vare på kulturarven». Vi synes dette er et fornuftig standpunkt, også fordi kommunene, som bruker Plan- og bygningsloven, åpenbart mangler både økonomiske ressurser og kompetanse i kulturminnespørsmål. Plan- og bygningslovens muligheter for å regulere kulturminner- og kulturmiljøer til spesialområder for bevaring later ikke til å bli mye brukt. Ofte ender kulturminnesakene i et ansvarsmessig vakuum mellom den regionale og sentrale kulturminneforvaltningen (fylkeskommunene og Riksantikvaren) og kommunene. Den offentlige kulturminneforvaltningen ser helst at kommunene regulerer til spesialområder, mens det kommunale apparatet vegrer seg (betviler bevaringsverdien) når fylkeskommunene og Riksantikvaren ikke viser interesse for fredning etter kulturminneloven. Resultatet blir derfor ofte at kulturminnene ikke ivaretas av noen av instansene. Derfor er det viktig at det arbeides for styrking av samarbeidet mellom forvaltningsinstansene, og for koordinering mellom lovene. Det er også viktig at det etableres rutiner for dynamiske plan- og dispensasjonsprosesser, slik det er skissert på sidene 91-92 i NOU 2002:1.

Et helt grunnleggende problem i kulturminnevernet er økonomien. Riktignok utgjør kulturminner, og spesielt bygninger, en stor del av «nasjonalformuen» (jfr. side 97 i NOU:2002:1). Dessverre har ikke hele denne bygningsmassen like stor bruksverdi. Eierne av anlegg som defineres som bevaringsverdige anlegg har ofte vanskelig for å fylle dem med nyttige og rentable funksjoner. Derfor oppfattes ofte vedlikeholds-

ansvaret for denne typen kulturminner som en belastning for eierne. Vi mener derfor at det er nødvendig med økonomiske stimuli. Realistisk sett vil likevel ikke tilskuddene kunne bli så store at de dekker alle behov. Tildeling av støtte til antikvarisk vedlikehold må derfor koples til et prioriterings- og oppfølgingsansvar hos den offentlige kulturminneforvaltningen. Kulturminneutvalget ønsker å øke den offentlige ressursinnsatsen gjennom tilskuddsmidler, kulturminnefond og gjennom skatte- og avgiftsreduksjoner. Etter at NOU 2002:1 kom, har vi registrert at et kulturminnefond allerede er etablert. Vi kunne naturligvis ønsket det større, men vi ser på det tilsagnet som kom våren 2002 som en god begynnelse. At «tilskuddsmidlene» forbeholdes de fredete kulturminnene (som gjerne oppfattes som nasjonale monumenter) mens pengene fra kulturminnefondet går til kulturminnetiltak og -aktiviteter på lokalt og regionalt nivå, tror vi vil være en god løsning. Vi mener også at de skatte- og avgiftsreducerende tiltakene som skisseres for fredete og bevaringsregulerte anlegg vil kunne styrke motivasjonen hos eiere og dempe konfliktnivået innenfor kulturminnevernet.

Mindretallets særmerknad

Uvalgsmedlemmene Elin Skancke og Christian Sulheim ville ikke tiltre anbefalingene fra flertallet i Kulturminneutvalget. I stedet har de levert en særmerknad. Her heter det at Skancke og Sulheim mener at det «burde vært foretatt en mer inngående gjennomgang slik at en kunne presentert en mer komplett tilstandsbeskrivelse». Dette er et ønske vi har forståelse for, samtidig som vi innser at en oppdatering av SEFRAK og Fornminneregisteret er tunge oppgaver som antakelig vil kreve betydelige økonomiske og personalmessige ressurser, penger og faglig bistand som neppe har vært innenfor rekkevidde for utvalget.

Etter å ha lest hele særmerknaden har vi inntrykk av at det ikke er manglende presisjon i statusrapporten som er mindretallets viktigste innvending mot flertallsinnstillingen. Det kan snarere synes som om Skancke og Sulheim er grunnleggende uenige i det faglige utgangspunktet og visjonene som er skissert i første del av NOU 2002:1. Ytringer om at det «savnes en målestokk for vern av kulturminner» og at Kulturminneutvalgets flertall baserer seg på en strategi «der alt skal prioriteres» (side 153, 1. spalte) kan vanskelig oppfattes som annet enn en grunnleggende skepsis til den rådende holdningen i kulturminnevernet de siste 30 åra, nemlig at alle sosiale grupper har krav på å få vernet representative kulturminner fra sitt miljø. Dette behøver ikke bety at det er unødvendig å prioritere, slik utvalgets mindretall hevder. Vi stiller oss også undrende til at mindretallets utsagn om at kulturminnevernet «ensidig har vært basert på et ønske om konservering» (side 154, 1. spalte) og «konservering som verneform» (side 156, 2. spalte). Dette må oppfattes som en kritikk av en kunnskapsorientert forvaltning som har vært opptatt av at de kulturminnene som bevares med økonomisk bistand fra offentlige kasser må sikres en viss autentisitet og ekthet. Konsekvensen av slike holdninger kan lett bli at en gir opp alle intensjoner om «en målestokk for vern av kulturminner», en målestokk mindretallet faktisk etterlyser i flertallets innstilling. Som museumsfolk vil vi også uttrykke en viss forbauselse over de holdningene Skancke og Sulheim uttrykker på side 154, der museenes samlinger sidestilles med, og foreslås gjort til ledd i antikvitetshandel. Vi antar at dette må skyldes at mindretallet mangler innsikt i at museenes innsamlingsvirksomhet er koplet til visjoner om dokumentasjon, formidling

og forskning, og at det til denne virksomheten er knyttet en del etiske forutsetninger som er uforenlige med antikvitetsomsetning.

Vi har større forståelse for mindretallets påpeking av at kulturminnevernet i større grad må enn tidligere må vise respekt for eiere og brukere, og at de økonomiske midlene på området også må komme disse gruppene til gode. Her tror vi imidlertid ikke at det eksisterer noen stor uenighet.

Konklusjon

Alt i alt synes vi at NOU 2002:1, «Fortid former framtid», inneholder mange positive visjoner for kulturminnevernet. Vi håper at mange av Kulturminneutvalgets anbefalinger blir fulgt opp både gjennom forpliktende politiske vedtak og gjennom godt teoretisk og praktisk kulturminnevernarbeid.

Med beste hilsen
NORSK SKOGBRUKSMUSEUM

Bjørn Bækkelund
Konservator